

Gràcia Sarión

La 41ena Setmana Internacional de Cinema de Valladolid es va inaugurar amb la projecció de la pel·lícula *Breaking the waves* del director danès Lars von Trier. Els seus films sempre ens arriben com una alenada d'aire fresc, no per la seua temàtica o el resultat final de la pel·lícula sinó, més bé, per la seua innovadora i original estètica. Amb el seu primer film, *L'element del crim*, ens asfixiava amb un desconcertant color groc; amb

Fisher va abandonar El Caire dos mesos enrere per tal d'investigar uns assassinats a Europa. Un home, Harry Gray, és sospitós de la mort de quatre noies venedores de loteria.

Europa se'ns presenta com un lloc sense identificar, on no hi ha elements de localització i on l'aigua, el fangueral i la putrefacció envaeixen l'atmosfera. Solament en la darrera meitat de la pel·lícula, Fisher farà una petita al·lusió a la ubicació en una Alemanya difícil d'endevinar: estic a *Centre Europa* fent-m'ho amb un *Volkswagen*.

Quan arriba a Europa, Fisher va a parlar amb un escriptor i antic professor de nom Osborne. Aquest és l'autor d'un llibre, el títol del qual li dona nom a la pel·lícula, *L'element del crim*.

Osborne li dona un senyal per tal de trobar Harry Gray, que va desaparèixer o morir en un accident de cotxe. Per tal de trobar l'assassí, Fisher s'ha d'identificar absolutament amb

aquell, perquè Osborne manté que l'element del crim es troba en la naturalesa humana, en el propi individu i no en el sistema.

Fisher anirà seguint els passos que abans va fer Harry Gray i anirà endinçant-se en el personatge, de manera que s'assemblarà físicament fins al punt de tenir els mateixos mals de cap i avançant-se als seus fets: Fisher serà qui mate la darrera venedora de loteria.

La pel·lícula, en molts aspectes experimental, escolleix el groc com a única gamma cromàtica. Von Trier s'allunya del blanc i negre, característic del cinema negre, i utilitza un asfixiant groc de tintura de iode. Amb açò s'aconsegueix un ambient fred, poc sa i claustrofòbic.

Els espais exteriors no són molt més nítids: grans fanguerals, una pluja permanent, un port farcit de maldat que sura,

un espai putrefacte, una atmosfera que put, una eterna nit humida i apegalosa.

Però el malson no acaba aquí. Els interiors són, possiblement, més claustrofòbics. El pla de situació és inexistent, la col·locació de la càmera no ajuda molt i el muntatge impedeix qualsevol tipus de localització espacial. Serà al final de la seqüència quan se'ns done una clau per tal d'identificar l'espai: unes línies dibuixades anteriorment a la finestra, i poc més.

Les habitacions no solen tenir tabics. Unes reixetes de fil d'aram fan de separació i, de vegades, de sostre i tot. Gràcies a açò la càmera es mou amb total llibertat per l'espai. Ens mostra l'escena des de distints punts: des de dalt, des de fora, de darrere del personatge, des de baix. La càmera no deixa de moure's: picats, contrapicats, travellings que se succeeixen incessants, fins esgotar la capacitat de percepció de l'espectador.

Molt sovint la posició de la càmera dona una sensació de profunditat: escollint el mateix enquadrament que el que emet una pantalla de televisió, utilitzant un espill que reflecteix el costat de l'habitació situat en contracamp o mirant, a través d'un parabrisse, un camí inacabable.

Von Trier interposa unes notes de color en alguns punts del film. Es tracta de llums blaves que provenen dels tubs fosforescents, del llum intermitent d'una llanterna o de la pantalla d'un televisor.

Les superposicions, enginyosament utilitzades, ens mostren en un mateix pla allò que està passant i allò que va ocórrer o passarà en el futur. Mitjançant transparències s'aconsegueix una transgressió, no solament del temps, sinó també de l'espai.

La pel·lícula finalitza amb el desig de Fisher per despertar, per acabar amb aqueix camí que hem seguit amb ell durant tota la pel·lícula i que una veu en off, al començament, ens avançava: *temptaré que la fantasia no l'aparte del camí.* ❖

Rompiendo las olas de Lars Von Trier ha estat estrenada a Palma.

la pel·lícula *Europa* ens endormiscava amb el suau i repetitiu moviment d'un tren; ara, amb *Trencant les ones*, desconec si ens despertarà o escuçarà amb l'esguit de les ones. Aquesta estrena m'ha fet recordar un dels seus primers treballs, molt poc conegut, però possiblement el film negre més groc de tota l'història del cinema.

Encara que per les característiques del relat que se'ns conta podríem classificar *L'element del crim* dins del gènere anomenat *cinema negre*, és evident que per la posada en escena, el muntatge i l'estètica, de gran volada visual, la pel·lícula s'allunya moltíssim dels models precedents.

El film comença a El Caire. Fisher, un policia europeu, afectat per forts mals de cap, se sotmet a una sessió d'hipnosi per part del seu psicoanalista. En aquesta ens va contant el seu darrer cas.

Clark Gable: A tu, hi ha alguna cosa en la teva vida que no t'agrada, pilot, ¿què és?

Elli Wallach: La meua vida.
Vides rebels de John Huston.